

LAK-õpe, võimaluste paljus

Maire Kebbinau
Haridus- ja Teadusministeerium,
üld- ja kutsehariduse keelepoliitika valdkond
peaspetsialist

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

LAK-õppe kuu sündmused:

Teemad puudutavad lõimitud aine- ja keeleõpet, selle viise, õppekeelest erineva kodukeelega lapse toetamist eestikeelses õppes.

[LAK-õppe kuu, aprill 2022](https://www.hm.ee) | Haridus- ja Teadusministeerium ([hm.ee](https://www.hm.ee))

- **LAK-õppe päev** – seminar/konverents, üks LAK-õppe kuu sündmustest, mille korraldab keelekümblusprogrammi koordineeriv organisatsioon alates aastast 2010.
- **LAK-õppe kuu** – aprillis toimuv LAK-õppe kogemusi tutvustav sündmuste sari keelekümblusprogrammi lasteaedadelt ja üldhariduskoolidelt, lahendusi ja näiteid tutvustavad tegevused asutuses või veebi vahendusel videoklipil või veebiesitluses:
 - seminar, koolitus,
 - töötuba või näidistund, lõimingu koosolek,
 - viktoriin, viie keele keelekohvik,
 - kohtumised näit. ajakirja peatoimetajaga,
 - supervisioon toimetulekuks uussisserändajate õpetamisel jt.
- Sündmuste osalemisvõimalus ja info:
 - Koolid: <https://www.hm.ee/et/2022-aasta-lak-oppe-kuu-sundmused-koolid>
 - Lasteaiaid <https://www.hm.ee/et/2022-aasta-lak-oppe-kuu-sundmused-lasteaiaid>

Üleskutse:

*tutvusta oma asutuse
LAK-õppe kogemusi ja
tutvu teiste omadega!*

Arhiiv: ÜLESKUTSE ([lakope.ee](https://www.lakope.ee))

*11 lasteaeda - 17 sündmust
7 koolis - 17 sündmust*

LAK-õpe

LAK-õppes on rõhuasetus
aine-, keele- ja õpioskuste
samaaegsel omandamisel

- LAK-õpe – lõimitud aine- ja keeleõpe
- LAK-õpe (CLIL) on katusmõiste tegevustele mille käigus õpitakse aine teadmisi ja oskusi teises keeles
- Eestis võõrkeeleeoskuse edendamiseks (inglise, prantsuse, saksa keele süvaõppes aastatest 1960)
- Eestis on levinud riigikeele edendamiseks (alates aastatest 2000)

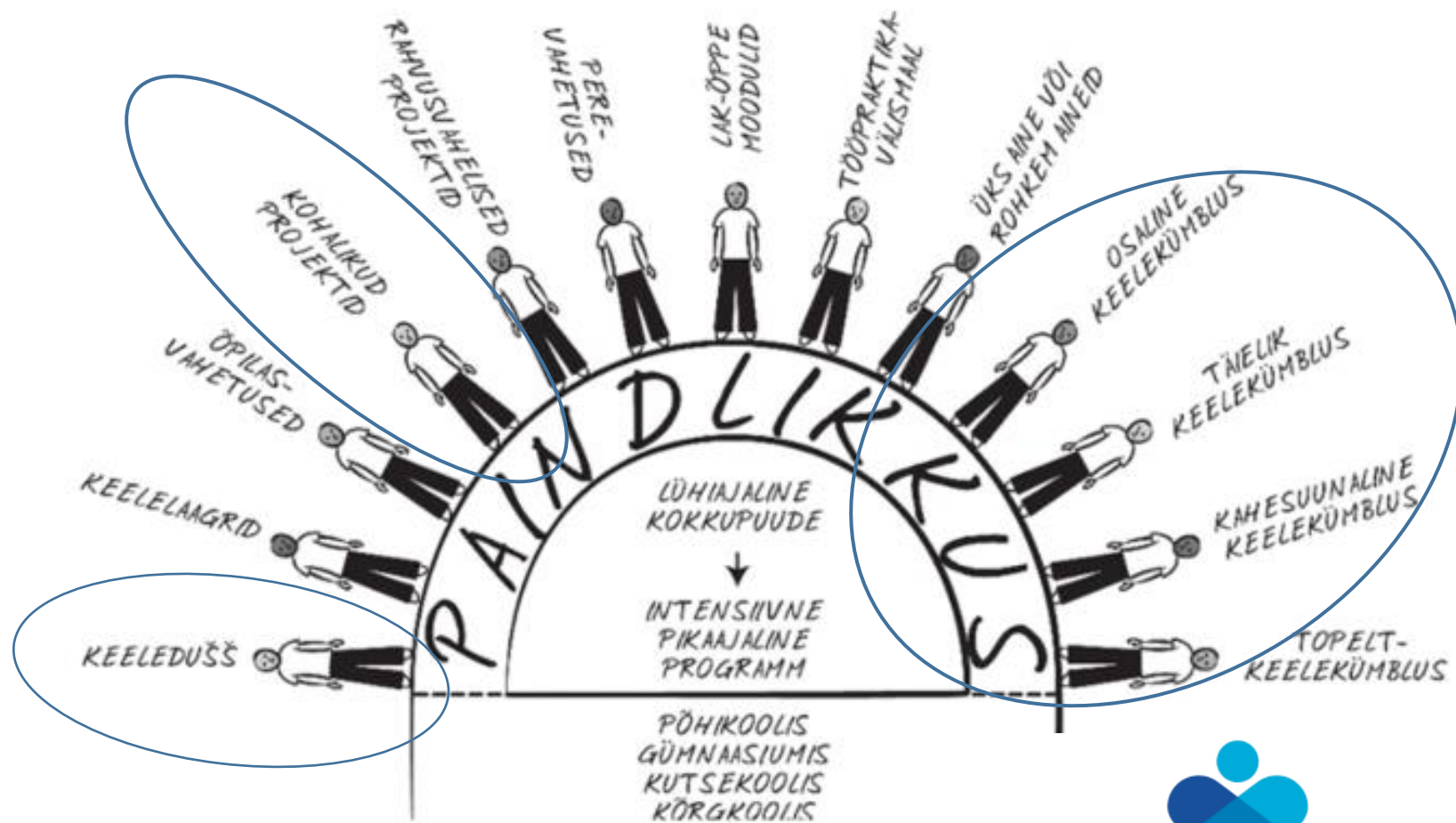
LAK-õppe teoreetilised alused:

- **Kognitivism** – inimesed jätavad asju paremini meelde pikemaajases õppes, kui aju peab rohkem pingutama.
- **Konstruktivism** – õppimine toimub, kui õpilased ise mõtestavad õpitavat.
- **Sotsiaalne konstruktivism** – õpilased loovad tähenduse koostöises suhtluses.
- **Teise keele omandamise teooriad:**
 - **sisendkeele teooria** (keeleline sisend peab olema tähenduslik, asjakohane ja realistlik),
 - **vastuvõtuteooria** (õppijad õpivad keelt juhul, kui nad puutuvad sellega pidevalt kokku ning kui nad vaevuvad keelt töötlemata),
 - **interaktsiooniteooria** (tähtis roll on tähenduslikul suhtlemisel),
 - **väljundkeele teooria** (keele õppimiseks peavad õppijad keelt kasutama, kas suulist või kirjalikku kõnet).

Liz Dale, Wibo van der Es, Rosie Tanner

LAK-ÕPPE MITU NÄGU

Keelekümbusprogramm

- keeledušš, [Keeledušš 2022 | Haridus- ja Teadusministeerium \(hm.ee\)](https://www.hm.ee)
- keelelaagrid,
- õpilasvahetused,
- perevahetused,
- tööpraktika välismaal,
- rahvusvahelised projektid
- kohalikud projektid,
- LAK-õppe moodulid,
- üks või rohkem aineid sihtkeeles
- osaline keelekümbus,
- täielik keelekümbus (varane või hiline),
- kahe-suunaline keelekümbus,
- topeltkeelekümbus jt.

2022 on raamatukogude aasta
Lõimumist toetavad tegevused
raamatukogus.

Jaanka Tappo, Tallinna
Keskraamatukogu vöörkeelse kirjanduse
osakonna juhataja

Narva linnalaager programmi
Noored Kooli (NK)
eestvedamisel

Õpetajad NK programmist
Annika Kumar, Mäetaguse Põhikoolist,
Liina Punamäe Sinimäe Põhikoolist

Nutiorienteerumine ja
keeleõpe

Ly Leedu, Multilingua keelekeskuse
metoodik ja eesti keele õpetaja

Žanriõpetus - toestav
metoodika lugemiseks,
kirjutamiseks, õppimiseks

Merilin Aruvee, Tallinna ülikooli
rakenduslingvistika ja emakeeleõpetuse
lektor

Kogukonna haridusmudel Pärnu
näitel

Kaire Mertsin, Pernoova Hariduskeskuse
direktor, Eesti Teadushuvihariduse Liidu
juhatuse liige

Keelekümblus

Keelekümblus on üks lõimitud aine- ja keeleõppe viisidest, mis toetab mitmekeelsuse kujunemist ja mille puhul hariduse omandamisel kasutatakse kahte või enam keelt.

Keelekümblus kutsuti Eestis ellu 1998. aastal, et toetada igaühe põhiseaduslikku õigust saada eestikeelset õpetust.

Keelekümblusprogramm on süsteemne, terviklik ja toetatud õppe korraldamise viis, kus haridusasutus rakendab ühte või mitut keelekümblusprogrammi mudelit

Keelekümblusprogrammis õpitakse riiklike õppekavade alusel eesti keeles ehk sihtkeeles, õpetuses arvestatakse LAK-õppe teoreetilisi aluseid

Turvaline ja rikastav õppe- ja keelekeskkond, mis toetab õppijat tegevustes ja õppeprotsessis, seoste loomisel, kasutatakse korduvaid tegevusi ja sisu-ning keeleaspektide näitlikustamist

Aktiivne õppimine: eesmärgistatud ja koostöises õppes looakse aktiivse suhtlemise võimalusi lastele (80% 20%), näiteks rühmaõppes ja paaristöös

Koostöö: õppesisu, aine-, keele ja õpioskuste lõimingut kavandatakse koos teiste samas rühmas/klassis õpetavate õpetajatega; kaasatakse lapsevanemaid, kogukonda

Keelekümblusprogrammi mudelid Eesti põhikoolides

- **Varane keelekümblus (VKK)** algab 1. klassis 100% eesti keeles. Vene keele kui emakeele õppega alustatakse üldjuhul teise klassist, selle osatähtsus õppekeelena suureneb järk-järgult kuni 40%-ni õppekava mahust. Põhikooli lõpetaja õppekeeleks loetakse eesti keel.
- **Hiline keelekümblus (HKK)** algab 6. klassist. Programmi vältel, st 6.–9. klassis moodustavad eesti keel ja eesti keeles õpitavad ained vähemalt 60% õppekava mahust.
- **Kahesuunaline keelekümblus (KKK)** algab 1. klassis, mis komplekteeritakse eesti ja vene kodukeelega õpilastest (mõlemat kodukeelt võrdselt). Õpe toimub kord ühes, kord teises õppekeeles, millest 1.–9. klassi jooksul moodustab eestikeelne õpe vähemalt 60%, s.o programmi jooksul põhikoolis on õppekeeleks eesti keel.
- **Kohanemismudel (EKK)** – 1. kooliastmes rakendatakse 100% eesti keele õppega varajase keelekümbluse mudelit. Alates 2. kooliastmest rakendatakse eesti õppekeelega kooli õppekava ning toetatakse eesti keelest erineva emakeelega õpilasi vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 21 punktidele 5–7.

Mudelid määratlevad õppijate ajalise kokkupuute omandatava keele ehk sihtkeelega, keeleõppe intensiivsuse ja osakaalu õppes

Keelekümblusprogrammi mudelid alushariduses:

- **Täielik keelekümblus (VKK)** – õpetus ja kasvatus viiakse läbi vaid eesti keeles vene kodukeelega lastele alates 5. eluaastast. Emakeele eakohase arengu eest vastutab lapsevanem.
- **Osaline keelekümblus (OKK)** – õpetus ja kasvatus toimub rühmas nii vene kui ka eesti keeles vene kodukeelega lastele alates 3. eluaastast. Rühmas on eestikeelne ja venekeelne õpetaja.
- **Kahesuunaline keelekümblus (KKK)** – rühm komplekteeritakse eesti ja vene kodukeelega kolme-nelja-aastastest laste (mõlema kodukeelega lapsi võrdselt). Rühmas toimub õpetus ja kasvatus kord ühes kord teises õppekeeles.

Keelekümblusprogramm

Keelekümbluspõhimõtted

- **Mitmene fookus:** lõimitakse õppe valdkondi; **õpioskusi, õppesisu ja keelt** omandatakse üheaegselt; tähelepanu pööratakse sihtkeelega seotud kultuurile.
- **Turvaline ja rikastav õppekeskkond:** luuakse õppimisolukordi, milles õppijad julgevad sihtkeelt kasutada; kasutatakse korduvaid tegevusi ja sisu- ning keeleaspektide näitlikustamist; märgatakse ja tunnustatakse õppijate keeleteadlikkust ning keeleoskuse arengut.
- **Elu- ja allikalähedus:** õppimist seostatakse õppijate elu-oluga; arvestatakse õppijate huvisid; luuakse kontakte sihtkeelsete inimestega; õppes kasutakse ajakohaseid ja võimalikult autentseid materjale.
- **Aktiivne õppimine:** õppijad sõnastavad õpieesmärgid ja hindavad nende saavutamist, selleks tehtud pingutusi (edasiviiv tagasiside); rakendatakse mitmekesiseid aktiivõppe meetodeid; õppijate ja õpetaja kõnevoorude suhe on 80:20; mõistmise toeks kasutatakse näitlikustamist, parafraseerimist, mitteverbaalset suhtlemist, ei tõlgita.
- **Tugistruktuur:** tuginetakse õppijate eelnevatele teadmistele ja oskustele; koostatakse õppesisu ja keelelist väljendust toetavaid materjale (rääkivad seinad jm); teavet esitatakse kasutajasõbralikul viisil; aidatakse õppijatel lahendada lähima arengutsooni ülesandeid; suunatakse kasutama erinevaid õpistiile.
- **Koostöö:** rakendatakse paaris ning rühmades töötamist; õpet kavandatakse koos teiste samas rühmas/klassis õpetavate õpetajatega; kaasatakse lapsevanemaid, kogukonda.

Keelekümblusprogrammi eesmärk

Keelekümbluslaps

- täidab õppekavades (LARÕ/PRÕK) sätestatud õpitulemused nii eesti keele kui ka õppeainete osas;
- jõuab ea- ja võimetekohaselt edasi kõigis õppeainetes;
- jätkab õppetööd eestikeelse õppekava alusel järgmisel haridustasemel;
- valdab vene või ukraina keelt eakohasel tasemel;
- on võimeline VKK ja KKK ning EKK järgi õppides omandama eesti keele vähemalt B1-tasemel 6. klassi lõpuks ja hilise mudeli järgi õppides 9. klassi lõpuks;
- säilitab oma rahvusliku identiteedi ja suhtub lugupidamisega teistesse kultuuridesse.

Keelekümblusprogrammiga liitunud haridusasutused moodustavad keelekümblusvõrgustiku.

- Keelekümblusprogrammiga liitumine on haridusasutusele ja lapsele/vanemale vabatahtlik.
- Haridusasutuse liitumise eeldus on keelekümbluse põhimõtete järgimine ja rakendamine õppes.
- haridusasutus ja haridusasutuse pidaja võtavad vastutuse pakkuda eestikeelset õpet valitud mudeli(te) alusel kogu õppetsükli jooksul, tagades lapsele/õpilasele sõltuvalt mudelist ettenähtud mahus eestikeelse õppe.
- Keelekümblus kajastub asutuse kodulehel, põhimääruses, õppekavas ja arengukavas

Keelekümblusprogramm

Keelekümblus on toetatud

- Nõu HTMi esindajalt,
- Tagasiside - külastused, võrgustiku- ja tunnustusüritused
- Metoodiline tugi -
 - piirkondlik koolituskeskus põhikoolile või
 - piirkondlik metoodikakeskus lasteaiale:
koolitused, seminarid, näidistunnid jm
- Professionaalset arengut toetav nõustamine

Tugi toimub koostöös Haridus- ja Noorteametiga

Toetavad protsessid:

- Keelekümblusprogrammiga liitumine: nõustamine ja toetus (mudeliga liitumistoetus, “pearaha”)
- Keelekümblusprogrammi kvaliteediauhind: sisehindamine keelekümblusvaldkonnas, kvaliteedivisiit; (tunnustus ja tegevustoetus asutusele, tänukiri õpetajale)

Keelekümblusprogramm

Vestlusring - millest räägivad LAK-õppe kogemused?

Oliver Jakobson,
Tallinna Kuristiku Gümnaasium

Natalja Mjalitsina
Tallinna Pae Gümnaasium

Ingar Dubolazov
Haridus- ja Teadusministeerium

Irina Šulgina,
Jõhvi Vene Põhikool

Iiris Oosalu,
Avatud Kool

Anu Luure,
Tallinna Lilleküla Gümnaasium

Keeledušš 2022

[Keeledušš 2022](https://www.hm.ee/et/keeleduss-2022) | Haridus- ja Teadusministeerium ([hm.ee](https://www.hm.ee))

- Keeledušš lauldes kaasa: eesti-, ukraina-, leedu-, rumeenia- ja horvaadi keeles.
- Keeledušš - õppides tantsima - **UUS KOGEMUS!**

- 2019 aastal osales üle 5000 õpilase 60 koolist.
- 2022 aastal 1928 last 76 asutusest

Keeledušš lauldes kaasa: **Liituge osalemiseks [siin](#)**
Registreerida võib korraga mitu klassi.

Keeledušš hõlmab igahommikuses rutiinis võõrkeelsete laulude laulmist, koos kuulamist ja lugemist, tantsu õppimist, kokkamist vms.

Iga päev tegutsetakse võõrkeeles 5–10 minutit eeskuju järgi korrates, tegutsedes ka näiteks karaoke vormis.

LAK-õppe kuu keeledušš vältab 4 nädalat ning selle aja jooksul õpitakse igal nädalal selgeks üks võõrkeelne laul.

Keeledušš aitab teadvustada eri keelte olemasolu, valmistuda keeleõppeks.

Veel keeledušist:

- <https://www.hm.ee/et/keeleduss-2022>
- <https://harno.ee/uudised/keeleduss-kevad-2021-voorkeeled-saavad-tuttavaks-kaasa-lauldes>

Keeleõppe kogemusest

Jorge Hinojosa,
Ecuadori juurtega reisikorraldaja, treener
ja
Päevajuht

Rütmikas keeldušš

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Keelekümbusprogramm

Tänan

Hoiame kontakti

Maire.Kebbinau@hm.ee

@haridusministeerium

<https://harno.ee/keelekumblus>

<https://www.facebook.com/groups/lakope.keelekumblus>